โครงการจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น
กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

.....

๑. หลักการและเหตุผล

ครูภูมิปัญญาไทยหรือที่ยกย่องกันว่าปราชญ์ชาวบ้าน มีหลากหลายตามความถนัดและการปฏิบัติของแต่ละคนซึ่งมีองค์ความรู้ที่มีการหล่อหลอม ซึมซับ บ่มเพาะ ค้นคว้า ทดลองโดยใช้วิถีชีวิตของตนเองเป็นห้องทดลองขนาดใหญ่ เพื่อทดสอบความถูกผิดแล้วคิดสรรกลั่นกรองสิ่งที่มีคุณค่าแก่ชีวิตแก่แผ่นดิน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้สืบสานทั้งที่เป็นมรดกและทั้งที่เป็นสมบัติทางปัญญา ดังนั้น ประสบการณ์ความคิดและวิถีการดำรงชีวิตของครูภูมิปัญญาไทยแต่ละท่านล้วนเป็นขุนทรัพย์ทางปัญญาที่สำคัญของแผ่นดิน

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า เล็งเห็นความสำคัญและเพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติและเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ จึงได้จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้านในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า ขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูลของปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น
๒. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจ
๓. เพื่อยกย่องเชิดชูปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่

๓.เป้าหมาย

๑. ด้านปริมาณ

ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตพื้นที่ตำบลมะค่า อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

๒. ด้านคุณภาพ

ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้รับการยกย่องเชิดชู และได้รับการรักษาสืบทอดภูมิปัญญาต่าง ๆ ให้คงอยู่ตลอดไป

๔. ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. สำรวจปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตพื้นที่ตำบลมะค่า
๒. จัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น
๓. เผยแพร่ข้อมูล ประกาศยกย่องเชิดชูปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเว็บไซต์

๕. ระยะเวลาในการดำเนินงาน

พฤศจิกายน – ธันวาคม ๒๕๖๕

/๖. สถานที่ในการดำเนินงาน...

๖. สถานที่ในการดำเนินงาน

ตำบลมะค่า อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

๗. งบประมาณในการดำเนินงาน

ไม่ใช้งบประมาณดำเนินงาน

๘. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลมะค่ามีระบบฐานข้อมูลของปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในเขตพื้นที่

๒. เป็นศูนย์กลางในการให้ข้อมูลและเผยแพร่แก่ผู้ที่สนใจ

๓. ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ

(นายประเสริฐ จีบสันเทียะ)

ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ลงชื่อ ผู้เห็นชอบโครงการ

(นายพลทัต คูสกุลภัทรพงศ์)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า

ลงชื่อ ผู้อนุมัติโครงการ

(นายพรชัย ศรีเนาวรัตน์)

รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า ปฏิบัติราชการแทน

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ที่ ๙๓ /๒๕๖๕ **วันที่ ๒๑** พฤศจิกายน ๒๕๖๕
เรื่อง ขออนุมัติดำเนินโครงการจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า

ครูภูมิปัญญาไทยหรือที่ยกย่องกันว่าปราชญ์ชาวบ้าน มีหลากหลายตามความถนัดและการปฏิบัติของแต่ละคนซึ่งมีองค์ความรู้ที่มีการหล่อหลอม ซึมซับ บ่มเพาะ ค้นคว้า ทดลองโดยใช้วิถีชีวิตของตนเองเป็นห้องทดลองขนาดใหญ่ เพื่อทดสอบความถูกผิดแล้วคิดสรรกลั่นกรองสิ่งที่มีคุณค่าแก่ชีวิตแก่แผ่นดิน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้สืบสานทั้งที่เป็นมรดกและทั้งที่เป็นสมบัติทางปัญญา ดังนั้น ประสบการณ์ความคิดและวิถีการดำรงชีวิตของครูภูมิปัญญาไทยแต่ละท่านล้วนเป็นขุนทรัพย์ทางปัญญาที่สำคัญของแผ่นดิน

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า เล็งเห็นความสำคัญและเพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติและเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ จึงได้จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้านในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า ขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุมัติโครงการและอนุมัติให้ดำเนินการตามโครงการต่อไป

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ
(นายประเสริฐ จีบสันเทียะ)
ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ลงชื่อ ผู้เห็นชอบโครงการ
(นายพลทัต คูสกุลภัทรพงศ์)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า

ลงชื่อ ผู้อนุมัติโครงการ
(นายพรชัย ศรีเนาวรัตน์)
รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า ปฏิบัติราชการแทน
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า

ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปราชญ์ชาวบ้าน หมายถึง บุคคลผู้เป็นเจ้าของภูมิปัญญาชาวบ้าน และนำภูมิปัญญามาใช้ประโยชน์ใน การดำรงชีวิตจนประสบผลสำเร็จ สามารถถ่ายทอด เชื่อมโยงคุณค่าของอดีตกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เองและนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นเทคนิควิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ขาวบ้านคิดเองทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ความเหมือนกันของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ เป็นองค์ความรู้และเทคนิคที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. **ด้านเกษตรกรรม** หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้

<u>ประเภทภูมิปัญญา</u> เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน, เกษตรทฤษฎีใหม่, โคกหนองนา, การผสมเทียมสัตว์ เป็นต้น

๒. **ด้านหัตถกรรม** หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักร

<u>ประเภทภูมิปัญญา</u> เช่น งานจักสาน(สานตะกร้า/กระเป๋า/สุ่ม/อื่น ๆ), การทอผ้าด้วยมือ, การทอเสื่อ เป็นต้น

๓. **ด้านอุตสาหกรรม** หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิตโดยมีเป้าหมายเพื่อการค้าและรวมถึงงานด้านการบริการ

<u>ประเภทภูมิปัญญา</u> เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (การทำโต๊ะ/ตู้/เตียง), การแปรรูปจากยางพารา เป็นต้น

๔. **ด้านการแผนไทย** หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน

<u>ประเภทภูมิปัญญา</u> เช่น การหัตถเวชกรรมไทย (การนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร), การใช้สมุนไพรรักษาโรค (หมอยา), การผดุงครรภ์พื้นบ้าน (หมอตำแย) เป็นต้น

๕. **ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

<u>ประเภทภูมิปัญญา</u> เช่น การบวชป่า, การทำแนวปะการังเทียม, การขยายพันธุ์พืช (การตอนกิ่ง/การทาบกิ่ง) เป็นต้น

๖. ด้านศิลปกรรม หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่าง ๆ การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ

<u>ประเภทภูมิปัญญา</u> เช่น การร้องเพลงอีแซว, ลำตัด, ลิเก, หมอลำ, หมอเพลงโคราช, การวาดภาพจิตกรรมฝาผนัง เป็นต้น

๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งพูดและภาษาเขียน

<u>ประเภทภูมิปัญญา</u> เช่น ผู้มีความรู้เกี่ยวกับ ภาษาโบราณ, ภาษาขอม, งานประพันธ์ร้อยแก้ว ร้อยกรอง, เรื่องสั้น, นิยาย, นิทาน เป็นต้น

๘. ด้านอื่น ๆ หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารไทย อาหารพื้นบ้าน

<u>ประเภทภูมิปัญญา</u> เช่น ผู้นำทางศาสนา (ทายก), หมอพราหมณ์ , อาหารท้องถิ่น (ไก่กะเต็ด/ขนมห่อ) เป็นต้น

หมายเหตุ ข้อมูลนี้ใช้ประกอบในการสำรวจข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามโครงการจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น เท่านั้น

แบบสำรวจปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

พื้นที่ ตำบลมะค่า อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

<u>ด้านเกษตรกรรม</u>

คำอธิบาย **ด้านเกษตรกรรม** หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้

ประเภทภูมิปัญญา เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน, เกษตรทฤษฎีใหม่, โคกหนองนา, การผสมเทียมสัตว์ เป็นต้น

ที่	ชื่อ – สกุล	อายุ (ปี)	ประเภทภูมิปัญญา	ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ (บ้านเลขที่/หมู่ที่)	เบอร์โทร

แบบสำรวจปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

พื้นที่ ตำบลมะค่า อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

<u>ด้านหัตถกรรม</u>

คำอธิบาย **ด้านหัตถกรรม** หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักร

ประเภทภูมิปัญญา เช่น งานจักสาน(สานตะกร้า/กระเป๋า/สุ่ม/อื่น ๆ), งานทอผ้าด้วยมือ, การทอเสื่อ เป็นต้น

ที่	ชื่อ – สกุล	อายุ (ปี)	ประเภทภูมิปัญญา	ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ (บ้านเลขที่/หมู่ที่)	เบอร์โทร

แบบสำรวจปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

พื้นที่ ตำบลมะค่า อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

<u>ด้านอุตสาหกรรม</u>

คำอธิบาย **ด้านอุตสาหกรรม** หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิตโดยมีเป้าหมายเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการ

ประเภทภูมิปัญญา เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (การทำโต๊ะ/ตู้/เตียง), การแปรรูปสิ่งต่าง ๆ จากยางพารา เป็นต้น

ที่	ชื่อ – สกุล	อายุ (ปี)	ประเภทภูมิปัญญา	ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ (บ้านเลขที่/หมู่ที่)	เบอร์โทร

แบบสำรวจปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

พื้นที่ ตำบลมะค่า อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

<u>ด้านการแพทย์ไทย</u>

คำอธิบาย **ด้านการแผนไทย** หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน

ประเภทภูมิปัญญา เช่น การหัตถเวชกรรมไทย (การนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร), การใช้สมุนไพรรักษาโรค (หมอยา), การผดุงครรภ์พื้นบ้าน (หมอตำแย) เป็นต้น

ที่	ชื่อ – สกุล	อายุ (ปี)	ประเภทภูมิปัญญา	ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ (บ้านเลขที่/หมู่ที่)	เบอร์โทร

แบบสำรวจปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

พื้นที่ ตำบลมะค่า อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

<u>ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u>

คำอธิบาย **ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

ประเภทภูมิปัญญา เช่น การบวชป่า, การทำแนวปะการังเทียม, การขยายพันธุ์พืช (การตอนกิ่ง/การทาบกิ่ง) เป็นต้น

ที่	ชื่อ – สกุล	อายุ (ปี)	ประเภทภูมิปัญญา	ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ (บ้านเลขที่/หมู่ที่)	เบอร์โทร

แบบสำรวจปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

พื้นที่ ตำบลมะค่า อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

<u>ด้านศิลปกรรม</u>

คำอธิบาย **ด้านศิลปกรรม** หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่าง ๆ การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ **ประเภทภูมิปัญญา** เช่น การร้องเพลงอีแซว, ลำตัด, ลิเก, หมอลำ, หมอเพลงโคราช, การวาดภาพจิตกรรมฝาผนัง เป็นต้น

ที่	ชื่อ – สกุล	อายุ (ปี)	ประเภทภูมิปัญญา	ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ (บ้านเลขที่/หมู่ที่)	เบอร์โทร

แบบสำรวจปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

พื้นที่ ตำบลมะค่า อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

<u>ด้านภาษาและวรรณกรรม</u>

คำอธิบาย **ด้านภาษาและวรรณกรรม** หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งพูดและภาษาเขียน

ประเภทภูมิปัญญา เช่น ผู้มีความรู้เกี่ยวกับ ภาษาโบราณ, ภาษาขอม, งานประพันธ์ร้อยแก้วร้อยกรอง, เรื่องสั้น, นิยาย, นิทาน เป็นต้น

ที่	ชื่อ – สกุล	อายุ (ปี)	ประเภทภูมิปัญญา	ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ (บ้านเลขที่/หมู่ที่)	เบอร์โทร

แบบสำรวจปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

พื้นที่ ตำบลมะค่า อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

<u>ด้านอื่น ๆ</u>

คำอธิบาย **ด้านอื่น ๆ** หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารไทย อาหารพื้นบ้าน **ประเภทภูมิปัญญา** เช่น ผู้นำทางศาสนา (ทายก), หมอพราหมณ์ , อาหารท้องถิ่น (ไก่กะเต็ด/ขนมห่อ) เป็นต้น

ที่	ชื่อ – สกุล	อายุ (ปี)	ประเภทภูมิปัญญา	ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ (บ้านเลขที่/หมู่ที่)	เบอร์โทร

(ตัวอย่าง)

แบบสำรวจปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

พื้นที่ ตำบลมะค่า อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

ที่	ชื่อ – สกุล	อายุ (ปี)	ประเภทภูมิปัญญา	ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ (บ้านเลขที่/หมู่ที่)	เบอร์โทร
๑	นายกอไก่ เสียงดี	๖๐	ช่างไม้	๑๐๐ หมู่ ๑ บ้านคู	๐๘๙-๑๒๓๔๕๖๗
๒	นางขอไข่ ในเล้า	๕๐	หมอจับเส้น	๑๐๐ หมู่ ๒ บ้านหนองไผ่	๐๘๙-๑๒๓๔๕๖๗
๓	นายงอง พิษร้าย	๗๐	หมอเพลงโคราช	๑๐๐ หมู่ ๒ บ้านหนองไผ่	๐๘๙-๑๒๓๔๕๖๗
๔	นางจอจาน ใจดี	๕๕	ทอเสื่อ	๑๐๐ หมู่ ๒ บ้านมะเกลือ	๐๘๙-๑๒๓๔๕๖๗

<u>-ใช้เป็นตัวอย่างในการกรอกแบบสำรวจเท่านั้น-</u>